

ความยั่งยืนของการค้าอาหารสัตว์น้ำ ที่มีจรรยาบรรณ

Sustaining Ethical Aquaculture Trade (SEAT)

A Collaborative Research Project under the
7th Framework Programme (FP7)
European Commission

ที่มาของโครงการ

การบริโภคอาหารสัตว์น้ำของโลกมีปริมาณที่เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนในช่วงสิบปีที่ผ่านมา เนื่องจากจำนวนประชากรโลกที่เพิ่มขึ้น, การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการบริโภค ส่งผลให้มีการลงทุนทำธุรกิจการค้าเพิ่มขึ้นเพื่อสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค ปัจจุบันการค้าอาหารสัตว์น้ำระหว่างประเทศมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นการค้าจากกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยกลุ่มประชาคมยุโรป (EU) ได้นำเข้าสินค้าอาหารสัตว์น้ำกว่า 30% ของปริมาณสินค้าทั้งหมด ถือเป็นผู้นำเข้าสินค้าอาหารสัตว์น้ำรายใหญ่ที่สุดของโลกในปีพ.ศ. 2551

ธุรกิจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหารสัตว์น้ำได้เข้ามามีส่วนแบ่งในตลาดการค้าเป็นจำนวนมากและมีการเติบโตคงที่ กว่าครึ่งหนึ่งของผลิตภัณฑ์อาหารสัตว์น้ำทั่วโลกมาจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ผลิตภัณฑ์ที่มีความสำคัญทางการค้าส่วนใหญ่มาจากแหล่งน้ำจืดและน้ำกร่อย (บริเวณปากแม่น้ำ ดินดอนสามเหลี่ยม และทะเลสาบน้ำเค็ม) ของภูมิภาคเอเชียใต้กับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยกลุ่มสัตว์น้ำที่มีความสำคัญเนื่องจากการเจริญที่รวดเร็วมีอยู่ 4 ชนิด ได้แก่ กลุ่มปลาสร้อย, ปลานิล, กุ้งทะเล และกุ้งก้ามกราม อัตราการเติบโตและระดับการขยายตัวของธุรกิจเกี่ยวกับสัตว์น้ำดังกล่าวในบริเวณพื้นที่เฉพาะเจาะจงทางด้านกายภาพได้นำไปสู่ความห่วงใยในประเด็นด้านความยั่งยืนของระบบการผลิตอาหารสัตว์น้ำทั้งห่วงโซ่อุปทาน

โครงการ SEAT

งานวิจัยนี้เป็นหนึ่งในโปรแกรมงานวิจัย EU 7th Framework Programme (FP7) เป็นโครงการความร่วมมือเพื่อการวิจัยในเรื่อง ความยั่งยืนของการค้าอาหารสัตว์น้ำที่มีจรรยาบรรณ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิจัยความยั่งยืนของกลุ่มผู้เกี่ยวข้องในสินค้าอาหารสัตว์น้ำเพื่อการค้า เนื่องจากประชาคมยุโรปจำเป็นต้องพึ่งพาสินค้าในกลุ่มนี้มากขึ้น โปรแกรมวิจัยนี้จะศึกษาผลกระทบกระบวนการของห่วงโซ่อุปสงค์ อุปทานของการค้าผลิตภัณฑ์อาหารสัตว์น้ำ โดยเฉพาะใน 4 กลุ่มดังกล่าวมาข้างต้น ซึ่งจะเริ่มศึกษาดังแต่กระบวนการในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ การส่งออกตลอดจนถึงผู้บริโภค โดยทำการศึกษาเก็บข้อมูลจาก 4 ประเทศในภาคพื้นเอเชีย ได้แก่ ประเทศจีน, ประเทศเวียดนาม, ประเทศไทย และประเทศบังคลาเทศ รวมไปถึงส่วนที่เกี่ยวข้องในประชาคมยุโรป

ผลงานการวิจัยจะเป็นหลักฐานอ้างอิงให้กับ "ดัชนีจรรยาบรรณาอาหารสัตว์น้ำ" (Ethical Aquatic Food Index: EAFI) โดยประเด็นสำคัญของงานวิจัยนี้จะถูกนำไปประชาสัมพันธ์ต่อสาธารณชน โดยวิธีการที่สามารถเข้าใจได้ง่าย โครงการนี้ยังรวมถึงความร่วมมือจากกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กลงและขนาดกลางทั้งในส่วนประชาคมยุโรปและในภูมิภาคเอเชีย เพื่อร่วมกันระบุและตอบโจทยปัญหาที่จำเพาะเกี่ยวกับความยั่งยืน โดยคาดว่าจะสรุปข้อมูลได้ในปลายปี พ.ศ.2553 โดยเปิดโอกาสให้กับกลุ่มหน่วยงานผู้สนใจที่เกี่ยวข้องทุกคนได้มีส่วนร่วม

โครงการนี้มีระยะเวลาทำวิจัยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552-2556 โดยโครงการนี้พยายามที่จะนำความรู้จากศาสตร์หลาย ๆ สาขามาร่วมประกอบการตอบโจทยปัญหาทางด้านความยั่งยืนห่วงโซ่อุปสงค์อุปทาน โดยจะครอบคลุม มถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม, ผลกระทบของการค้าต่อชุมชนในพื้นที่และสาธารณสุขชุมชน ความปลอดภัยของ

ผลิตภัณฑ์ทั้งในเรื่องของการปนเปื้อนและดัชนีวัดคุณภาพของสินค้า รวมถึงข้อจำกัดทางการค้าด้วย

การวิเคราะห์กระบวนการขั้นตอนต่าง ๆ ของการค้าอาหารสัตว์น้ำ ตั้งแต่การเพาะเลี้ยงจนถึงผู้บริโภคในห่วงโซ่มูลค่า จะช่วยประเมินมูลค่าของวัตถุดิบและพลังงานที่ใช้ มูลค่าต่าง ๆ จะเป็นตัวกำหนดธรรมชาติของการตัดสินใจของความยั่งยืนที่จะถูกกำหนดโดย นักจรรยาบรรณทางด้านอาหารซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของผู้ร่วมวิจัย ใครจะเป็นผู้กำหนดคุณภาพที่มีนัยสำคัญ เพราะการจะให้ใครคนหนึ่งคนใดเป็นผู้กำหนดลักษณะที่เป็นตัวบ่งชี้คงเป็นไปได้

โดยการเพิ่มความเข้มแข็งของความรู้เกี่ยวกับการค้าอาหารสัตว์น้ำในกลุ่มการค้าระหว่างประชาคมยุโรปกับเอเชีย โครงการวิจัยนี้จะเป็นส่วนหนึ่งในเรื่องการสนับสนุนข้อมูลที่สามารถอ้างอิงได้ เพื่อช่วยสนับสนุนการขยายตัวทางการค้าในอนาคต และสร้างความเป็นธรรมต่อผู้ผลิตให้สามารถบรรลุเป้าหมายของตนควบคู่กับการดูแลสิ่งแวดล้อมและสังคม อีกทั้งในขณะเดียวกันกับที่ผู้บริโภคก็จะได้ผลิตภัณฑ์ที่มีความปลอดภัยและมีความยั่งยืนในปริมาณที่สอดคล้องกับผู้บริโภคและผู้ผลิต

กลุ่มแผนการทำงาน

- รวบรวมข้อมูลทั้งในเชิงกว้างและเชิงลึกของกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ
- วิเคราะห์กระบวนการตั้งแต่การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจนถึงผู้บริโภค (Life Cycle Analysis: LCA)
- แบบจำลองสิ่งแวดล้อม
- กลไกทางเศรษฐศาสตร์และสังคม
- ความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์และสาธารณสุขชุมชน
- การประเมินความเสี่ยงของภาวะการปนเปื้อน
- วางกรอบคุณค่าจรรยาบรรณของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ
- เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์อาหารสัตว์น้ำผ่านทางกรวิจัยเฉพาะเจาะจง
- พัฒนาความโปร่งใสและการใช้ที่เกี่ยวข้องกับการค้า
- พัฒนานโยบายและการนำไปใช้ประโยชน์
- การถ่ายทอดองค์ความรู้

ผู้ประสานงานโครงการทั้งโครงการ

Institute of Aquaculture, University of Stirling
Stirling, Stirlingshire FK9 4LA United Kingdom
ติดต่อ : Prof. David C. Little/ Dr. Francis Murray
อีเมลล์ : d.c.little@stir.ac.uk/ f.j.murray@stir.ac.uk

ผู้ประสานงานโครงการฯ นักวิจัยร่วมในประเทศไทย

คณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน กรุงเทพฯ 10900
ติดต่อ : ดร.เกรียงไกร สถาพรวานิชย์.
อีเมลล์ : ffiskks@ku.ac.th; keyjgz@gmail.com มือถือ : 086 812 9822

คำถามที่ถามเสมอ

1. โครงการ SEAT เป็นโครงการวิจัยที่เกี่ยวกับการออกมาตรฐานการผลิตสัตว์น้ำใช้หรือไม่?

คำตอบ โครงการ SEAT ไม่ได้เป็นเป็นงานวิจัยที่กำหนดมาตรฐานการผลิตสัตว์น้ำ แต่เป็นโครงการที่ต้องการศึกษาเผยแพร่หลักฐานทางวิชาการสำหรับกลุ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการผลิตสัตว์น้ำเพื่อการค้า ซึ่งมักได้รับข้อมูลที่ผิดพลาดเกี่ยวกับกลุ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ (กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิต, กลุ่มแปรรูปสินค้า, กลุ่มส่งออกสินค้า และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่อุปสงค์ อุปทาน)

2. ลักษณะของโครงการ SEAT เป็นอย่างไร ?

คำตอบ โครงการ SEAT เป็นโครงการที่ศึกษาปัญหาในเชิงลึกโดยอาศัยความรู้จากศาสตร์หลาย ๆ สาขา แผนงานการทำงานต่าง ๆ จะครอบคลุมหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการค้าผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ

3. ข้อมูลที่โครงการ SEAT ได้รวบรวมไว้จะนำไปใช้ประโยชน์อะไร?

คำตอบ ข้อมูลต่าง ๆ ได้ถูกรวบรวมมาจากกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกลุ่มต่าง ๆ ในลักษณะเอกสารทางวิชาการ โดยหวังว่าข้อมูลดังกล่าวจะถูกนำมาเผยแพร่เพื่อให้มีข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ โดยลงข้อมูลผ่านทางเว็บไซต์(ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) หรือผ่านทางสื่ออื่น ๆ เพื่อให้ผู้สนใจกลุ่มซึ่งไม่สามารถเข้าถึงการใช้อินเทอร์เน็ต

4. กลุ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้ประโยชน์อย่างไรจากโครงการ SEAT ?

คำตอบ กลุ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำสามารถได้ประโยชน์ผ่านทางงานวิจัยร่วมกันซึ่งได้มาจากการค้นหาปัญหาหรือวัตถุประสงค์การวิจัยร่วมกันเป็นการได้มาจากการสัมมนาและการพูดคุยปรึกษาที่เกิดขึ้นในภาคสนามกับกลุ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้องลำดับความสำคัญของงานวิจัยจะได้ถูกกำหนดโดยมีส่วนร่วมของกลุ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังนั้นความร่วมมือของกลุ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการดำเนินการนี้รายละเอียดที่ชัดเจนมากขึ้นของความตั้งใจของกลุ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะให้ถึงความยั่งยืนของระบบการผลิตสัตว์น้ำทำให้มีโอกาสเพิ่มขึ้นสำหรับการตลาดของธุรกิจการค้าอาหารสัตว์น้ำเหล่านั้น

SEAT Research Consortium:

Kasetsart University, Thailand
Bangladesh Agricultural University, Bangladesh
Cantho University, Vietnam
Centre for Environment, Fisheries & Aquaculture Science, UK
Danish Institute for International Studies, Denmark
Leiden University, Netherlands
Shanghai Ocean University, China
University of Copenhagen, Denmark
University of Bergen, Norway
Wageningen University, Netherlands
University of Stirling, UK
WorldFish Center, Malaysia
Food and Agriculture Organization, Italy
World Wildlife Fund, Vietnam

<http://seatglobal.eu>